

insecten aan spelden in elken stand er op vast prikken of ook er gewoon in vastdrukken en onder het microscoop bekijken. PAUL BLASCHKE heeft een werk uitgegeven (Anna-berg i. E., GRASERS Verlag) over: „Die Raupen Europas mit ihren Futterpflanzen.” Ik zag het werk zelf niet, doch de recensie luidt vrij gunstig. Up-to-date is ook de luizen-kwestie. De heer S. LEEFMANS heeft in Afl. I van het tijdschrift *Teyssmania*, 1919, eene Bijdrage tot de biologie van de wandluis, *Cimex lectularius* L., en zijne bestrijding geleverd. Zelf wist ik niet, dat de Indische wandluis tot dezelfde soort behoort als waartoe onze inlandsche gerekend wordt. Volgens den heer LEEFMANS schijnt er nog verwarring te heerschen in de systematiek der wandluizen. Een stimulans om in dit tegenwoordig belangrijk deel der insecten eens te gaan onderzoeken. Een onzer oudste leden, die naast entomoloog ook medicus is, heeft reeds eenige stappen op dit gebied gedaan. De heer LEEFMANS moest zijn materiaal eens ter visie overzenden.

Leiden, 24 Mei 1919.

R. VAN EECKE.

Pristiphora fausta Htg.

Eene nieuwe bladwesp voor de Nederlandsche fauna.

In den zomer (Juni) van 1918 verzamelde ik op de bladeren van een eik op Schovenhorst, Putten, eenige mij onbekende bladwesplarven, waaromtrent ik verder geene bijzondere aantekeningen maakte, en welke mij vier spinseltjes leverden. Op 6 Mei 1919 kwamen twee imagines uit, en op 7 Mei de overige twee. Hoe verwonderd was ik, eene prachtig vermiljoenrood met zwart gekleurde Nematide te zien, die mij geheel onbekend was. Het dier was zoo kennelijk, dat ik het met het werk van ANDRÉ, *Species des Hymenoptères*, dadelijk als *Nematus faustus* HTG. kon determineren, alhoewel de oorspronkelijke beschrijving van HARTIG niet geheel juist overgenomen is. Deze laatste beschrijving, in HARTIG's „*Blattwespen und Holzwespen*, p. 189 voorkomende, is uitstekend en blijkbaar naar het levende,

of althans versche dier gemaakt, daar hij de grondkleur zinnoberroth noemt, wat volkomen juist is, welke kleur na den dood bij het opdrogen in oranjerood overgaat. De tegenstelling tusschen dit vermiljoenrood en het diepe zwart, ook der vleugeladeren, is inderdaad bijzonder fraai, wat ook HARTIG deed schrijven: „Eine der schönsten Blattwespen, die mir bis jetzt in die Häude gefallen sind”.

Zooals men weet, is het oude geslacht *Nematus* door den grooten bladwespenkenner KONOW in verscheidene geslachten verdeeld. Onze soort komt daarbij in het genus *Pristiphora* en heet dus *Pristiphora fausta* HTG. In 1902 heeft genoemde auteur dit genus uitvoerig behandeld onder den titel: Fr. W. KONOW, Die Nematiden-Gattung *Pristiphora* LATR. soweit dieselbe bisher aus der Palaearctischen Zone bekannt ist. (Extr. de l'Annuaire du Musée Zoologique de l'Académie Impériale des Sciences de St. Pétersbourg, T. VII, 1902, p. 161). In de hierin aanwezige determinatie-tabel der 26 soorten, wordt *Pristiphora fausta* allereerst van de overige 25 door het kenmerk der volkomen zwarte achterpooten gescheiden. De beschrijving van KONOW luidt als volgt:

„*Pr. fausta* HTG. ♂ ♀ ist eine der schönsten Nematiden, aber auch eine der seltensten. Schwarz, glänzend; beim ♂ das Untergesicht, die Orbita und die Schläfen, beim ♀ der ganze Kopf bis auf die Fühler und einen kleinen Ocellarleck, bei beiden Geschlechtern das Pronotum, die Flügelschuppen und die Seiten des Hinterleibes hell rotgelb; auf dem letzteren eine glänzend schwarze Rückenstrieme, die nach vorn wie nach hinten mehr weniger stark erweitert ist. Brust, und beim ♀ auch das Mesonotum, gewöhnlich mehr weniger rotgelb gefleckt. Palpen bleich; Hinterbeine schwarz, die vorderen hell rötlich gelb; die Basis der Hüften und der Schenkel sowie das Ende der Tibien an der Innenseite mehr weniger geschwärzt; beim ♀ die Mittelbeine gewöhnlich bis auf die Knie schwarz. Flügel glashell; Geäder samt Stigma schwarz.”

„Körper eiförmig. Kopf und Mesopleuren mit feiner grauer Pubescenz. Ersterer hinter den Augen beim ♂ stark, beim ♀ schwach verschmälert; Fühler schwarz. ♂ gewöhnlich an der Unterseite mehr weniger bleich, bei letzterem so lang

wie der Rumpf, ein wenig comprimiert, gegen das Ende verschmälert, beim ♀ kürzer als der Rumpf, ziemlich dünn, rund, gegen das Ende wenig verdünnt; Supra-antennalgrube deutlich aber flach; Stirnfeld schwach angedeutet, ziemlich matt; Scheitel kurz, etwa 5-mal so breit als lang. In den Vorflügeln der erste Kubitalnerv gewöhnlich deutlich, aber bleicher als die folgenden. Fussklauen mit einem starken Zahn vor dem Ende, fast zweispaltig. Beim ♂ das 7. und 8. Rückensegment in der Mitte breit niedergedrückt; das achte in der Mitte mit einer kurzen stumpfen Erhabenheit. Sägeschide des ♀ zangenförmig. — L. 6—8 mm.”

„Bisher nur aus Deutschland, Schweiz, Tirol und Kleinasien bekannt.”

Blijkbaar is omtrent de eerste toestand der soort niets bekend. Om te trachten, daarover meer te weten te komen, bond ik ééne der vier mij ten dienste staande wijfjes op een tak van een eik in, waarop zij al spoedig begon met eieren te leggen. Dat zij dit deed zonder gepaard te hebben, is niets buitengewoons, daar, zooals bekend is, het leggen van onbevuchte eieren en het uitkomen daarvan (parthenogenesis) bij bladwespen zeer veel voorkomt. De manier, waarop de eieren gelegd worden is de gewone; het ♀ zaagt in den rand van het eikeblad en schuift door de gemaakte opening het ei naar binnen. Daar de wond in het blad een weinig gaapt, kan men met de loupe het glanzige ei duidelijk waarnemen. Het inbinden geschiedde op 9 Mei; de eikebladeren waren toen nog zeer klein. Op 15 Mei sneed ik den tak af en plaatste dien in water; dienzelfden dag kwam het eerste larfje reeds uit. Dit had dus slechts 6 dagen in het ei vertoefd. Allengs kwamen er meer larfjes uit; zij zijn groenachtig grijs, welke kleur, daar zij vrij doorschijnend zijn, voor een groot deel door het donker doorschemerende darmkanaal teweeggebracht wordt. Kop en borstpooten zijn zwart. Grooter geworden, blijft het voorkomen hetzelfde; alleen zijn na eene vervelling de kop en de pooten eerst groen; het zwart ontwikkelt zich daarop eerst na eenigen tijd. Op 26 Mei zijn de voorlijkste larven reeds volwassen; op 27 Mei reeds verscheidene. De groeiperiode duurde dus slechts 11 dagen. Bij de laatste vervelling wordt het voorkomen eenigszins gewij-

zigd. De kop is niet meer geheel zwart, doch honigbruin, van boven en op zijde tot juist beneden het oog dicht zwart bestippeld. De toppen der mandibels zijn donker roodbruin met een zwart uiteinde. Oog zwart omrand. Kleur nog steeds bleekgroen; het darmkanaal schijnt donker door. Borstpooten met een zwarte vlek op de buitenzijde van het eerste lid. Eene omgekeerd T-vormige vlek op de staartklep. Is de larve nu geheel volwassen, dan treedt er eene verandering in de kleur in. Deze begint roodachtig te worden en gelijkst ten slotte op verdund bessensap. Eerst is het donkere darmkanaal nog goed zichtbaar, doch naarmate dit geleidigd wordt, wordt het dier meer en meer egaal fletsrood. Zoo hangen zij nog een paar dagen aan de bladeren om zich daarna te laten vallen, waarna zij zich weldra in een eocon inspinnen. Enkele exemplaren werden veel lichter van kleur, witachtig, doch deze stierven. Dat is dus wel een abnormaal verschijnsel geweest.

Het zal nu de vraag zijn, of de ingesponnen dieren eerst het volgende voorjaar de imagines leveren zullen, dan wel spoedig uitkomen, en de soort dus twee generaties per jaar voortbrengt. Ook, of deze nakomelingschap uit parthenogenetische eieren alleen vrouwtjes, dan wel mannetjes en wijfjes opleveren zal. Daaromtrent hoop ik later nog wel iets mede te deelen.

In elk geval is nu vastgesteld, dat deze soort in Nederland voorkomt, terwijl hare levenswijze en voedsel (eik) bekend geworden zijn, en de larve beschreven is. Het feit, dat HARTIG, gelijk hij mededeelt, een ♀ (imago) op beuk aantrof, blijkt dus geen verband met de voedselplant der larve te hebben.

Nadat het bovenstaande geschreven was, had ik gelegenheid, het nog onvoltooide werk van ENSLIN te raadplegen (Die Tenthredinoidea Mitteleuropas, in Deutsche Entomologische Zeitschrift, Jahrgang 1916, Beiheft, p. 515). Deze schrijft omtrent *Pristiphora fausta*: „Die Metamorphose ist unbekannt. Durch ihre Färbung und plastischen Merkmale ist die Art unverkennbar; sie ist jedoch sehr selten und bisher nur in Deutschland, Tirol, Schweiz und Kleinasien gefunden worden.”